

SLOVENEK

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 28.—
za pol leta K 13.—
za četrt K 6.50
za en mesec K 2.20
za hemčko celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V upravnishvu:

za celo leto naprej . . . K 22.40
za pol leta K 11.20
za četrt K 5.60
za en mesec K 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat » 13 »
za trikrat » 10 »
za več kot trikrat . . . » 9 »

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnezi objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirane pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnine, inserate in reklamacije.
Upravišškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Zborovanje učiteljstva.

Za danes je povabila podružnica »Slomškove zveze« za Ljubljano in okolico učiteljstvo na zborovanje, ki naj poda sliko gmotnega položaja kranjskega učiteljstva. Dvorana »S. K. S. Z.« je bila polna našega učiteljstva, ki je prišlo trkat na vrata deželnega zbora.

Zborovanje je otvoril g. ravnatelj Jeglič, ki je povdarjal opravičenost akcije učiteljstva ter je pozdravil gosp. deželnega poslanca Ravnikarja in člana dež. šolskega sveta č. g. kanonika Keržiča, nakar je čital g. Sadar referat obojelega g. učitelja Simona.

Referat se glasi:

Razmere učiteljstva in učiteljske naj-nujnejše zahteve.

»Kdor trka, se mu odpre;
kdor prosi, se mu da...«
Sv. pismo.

Prav tako sta mi pred 14 dnevi rekla odposlanca Slomškove Zveze, prišedši k meni, čes: »Dolgo, dolgo, da predolgo že trkamo in prosimo, dobimo pa vendarle nič; niti upanja ni!

Povzdignimo še enkrat svoj glas, na posebnem shodu; a ti, tovariš, pa slika; naše gorje, našo obupnost; morda vendarle omehčaš srca naših predstojnikov, naših poslancev in srca očeto šolske mladine. Kajti tako dalje ne moremo živeti, a umreti tudi še nečemo! — »Rad vama ustrezem,« jima odgovorim, »če mislite, da je moja malenkost, oziroma moja skromnost, v stanu kaj koristiti stradalajočemu in obupajočemu učiteljstvu ljubljanskega mesta in sploh cele kranjske dežele!«

Predno pa pričnem s svojimi izjavami, se mi zdi potrebno, da najslavesnejše izjavim tole: »Vse, kar bom zdaj na tem mestu govoril, ima edino in izključno le ta namen, da razgalim in pokažem naše nepopisno gorje, našo nezasišano bedo in moreče obupanje in da, če Bog hoče, omehčam srca onih gospodov, ki imajo našo usodo v rokah. Nič ne nameravam pretiravati in tudi nikogar ne žaliti. A resnica naj se spoštuje!«

Dolgoletne brezvspešne prošnje, vedna in hudo naraščajoča draginja vseh življenjskih potrebščin, prazne nerešene obljube prejšnjih let, ali pa tudi neplodno pomilovanje in obžalovanje izza zadnjega časa, žaljivo za-

postavljanje, in sploh vse, kar v širši javnosti razumevamo pod označbo »učiteljska beda«, je končno izčrpalo občudovanja vredno potrpežljivost in vzdržljivost našega učiteljstva ter ga končno pritirala do nenavadnih izjavljanj.

Oni krogi, ki odkritosrčno sočustvujejo z učiteljstvom, se čudijo upravljajniški potrpežljivosti naših stanovskih tovarišev in tovarišic. In zares jagnjiško potrpežljiv mora biti človek, ko gleda: kako se vsled strašne draginje lepo po vrsti izboljšujejo plače najrazličnejšim stanovom, med tem ko se edino le učitelje kot večne pastorkerodiva na stran.

Učiteljska potrpežljivost in vzdržljivost je najbolj razvidna iz dejstva: da se to ubogo učiteljstvo po tolikih brezvspešnih zborovanjih, izjavah in prošnjah, še enkrat udeleži takega zborovanja, da se tolaži in naslaja vsaj ob še tako majhnem žarku upanja, ki morda razblini že čez par ur. V vseh časih in vsepovsod se je izrabljala učiteljska potrpežljivost in reči moram: Učiteljstvo se je naveličalo te nehalne čednosti, kajti vre in kipi na vseh koncih in krajih.

Dozdaj smo tolažili in mistili in napeti smo morali vso zgovornost, da smo gasili iskre. A tega jezu ne vzdržimo več; vsa grenkoba in užaljenost tega do roba. Težka beda in ranjeni čut časti nujno zahtevata svoje pravice in neopravičljivo in neodpustljivo bi ravnale oblasti, katerim smo podrejeni, ako bi prisilile učiteljstvo k obupnemu silobranu.

Draginja rapidno narašča; samo v zadnjih šestih letih se je prav vse (zlasti stanovanja) podražilo zopet za povprečno 30 odstotkov in še več; ako pa bi se ozrli še dalje nazaj, bi zapazili še hujšo razliko. To pa je povzročilo, da nas je zagnil oblak skrbi in bolesti. Že smo se odvadili stanu primerno živeti in že dolgo, dolgo se samo še krpamo in pa želodce prepasujemo, da ni njihovo kruljenje preglasno in zdaj nas vsa modrost pušča na cedilu. Drugim stanovom je bilo omogočeno, da so se poravnali z draginjo potom povišanja plač; trgovci, obrtniki in sploh podjetniki so si pomagali s povišanjem cene svojih predmetov, delavci in uslužbenci so pa tudi dosegli svoje pravice, seveda — s štrajkom in pasivno rezistenco. Le učiteljstvo, ki je bilo že poprej daleč zapostavljeno za duševno delujočimi stanovmi, stoji še danes onemoglo in potrto pred draginjo in iz nje izviraajočo manjšo vrednostjo denarja.

Vse naše stremljenje je brezvspešno; te večne prošnje in moledovanja so nam še celo škodovala ter zmanjšala ugled in spoštovanje; kajti ljudstvo čuje že leta in leta neprenehoma o učiteljskih tirjavah, a ne pomisli, da se mu pravzaprav ni izpolnila še nobena želja. »Učitelji so sitni in nenasitni« si mislijo eni, drugi pa »nikdar niso zadovoljni«. Ljudje pač ne vedo, da je učiteljstvo vedno najzadnje ali pa še celo nič tam, — kjer se povišujejo plače — in da sploh še nobena avstrijska kronovina ni svojemu učiteljstvu nakazala tistih dohodkov, ki bi odgovarjali § 55 drž. šol. zakona.

Nihče ne občuti bolj bolešno in mučno, kakor ravno učitelj, ko — strd od bede in osramočen od zapostavljanja — vedno in vedno obrača vse svoje stremljenje na vredno plačilo svojega težavnega dela. Vsled tega neznosnega stanja pa ne trpi samo učiteljstvo, ampak šola sploh, kajti navdušenje in moč učitelja brezdomno oslabita v boju za obstanek; saj smo mi tudi samo ljudje. Logični nasledki tega pa prehajajo v mozeg ljudstva; kajti, če se učiteljstvu z vednim in brezobzirnim zapostavljanjem izvije navdušenje za vzgojo in pouk mladih prihodnjih državljanov, mora zaostajati ljudska izobrazba in morala. In to je nevarno. Prusi so po zadnjem boju z Avstrijo izjavili: »Gesiegt hat unser Schulmeister!«

Ne borimo se lahkomiščno, ali iz zavisti do boljše plačanih, ali iz poželjivosti po udobnosti, ali še celo radi bogastva, ne, borimo se, ker se zavedamo svojih pravic s ponižnim ciljem: da bi si omilili svoje dnevne skrbi ter olajšali pretežavno življenje.

Kakšna je učiteljska beda, ve pač vsakdo. Že je od pamtiveka v pregovoru; že od nekdaj je pojem »učitelj« v romanih in dramah kot — nekaka podoba bede, stradanja in trpljenja. In to po pravici. Da so naše plače zares nezadostne, bi Vam lahko dokazal na stoterih prežalostnih primerih iz moje okolice, toda sramujem se preveč, da bi v javnost zavlekel zdihovanje, bitkost, trpljenje, bolezn, solze in obupnost svojih ubogih tovarišev in tovarišic, naših žena in otrok. Res se nam to na zunaj tako ne vidi; ker se iz ljubezni do stanu, iz pokorščine do postave in iz sramu pred šolarji prikrivamo, krpamo, zatajujemo ter dalje trpimo in stradamo.

Toda le pogledjte med štiri stene mojih sotrpinov, pa bodele videli, da z učiteljskimi dohodki ne prijadrajo

niti do polovice meseca vkljub vsi opreznosti in štedljivosti; videli bodele pehanje in sicer strastno pehanje za najrazličnejšimi postranskimi dohodki, da bi se vzdržali; kajti od lakote noče nihče umreti. Videli bodele, da naše žene nimajo prav nobene vesele ure, da niti na navaden sprehod ne morejo, ker nimajo ničesar obleči; nekatere še na trg ne morejo po živila, ker si prav vse odrekajo iz ljubezni do svojih otrok. To vse bodele videli in si morda — zakrili obraz.

Le prašajte pri okrajnih šolskih svetih in pri deželnemu šolskemu svetu, pa vam bodo povedali, kako se tam množe prošnje za podporo. Le vprašajte nas, koliko imamo privatnega premoženja, pa vam bomo povedali: da smo tistih par kronic ki smo jih morda nekateri imeli, že zdavnaj porabili v boju za obstanek; drugi pa so — hočeš — nočeš — zabredli v dolgove. Kdo bo povrnil na tak način porabljenno premoženje, kdo bo poravnal te kričeče dolgove, kdo bo poplačal vse naše gorje, kdo zbrisal naše solze, kdo ustavil naše hiranje, kdo nam zopet dvignil ugled in spoštovanje? — Da, tako je in nič drugače! Prišlo je celo tako daleč, da če se v kaki družbi komu predstavimo, da se v istem trenutku dotični nekako ohladi do nas in kmalu vidimo samo še njegov hrbet.

Nas učitelje najraje smatrajo za nekako potrebno zlo, ki občini in deželi naklada velike stroške. Davkoplačevalci godrnjajo, čes: zaradi učiteljev toliko plačujemo; občinski in deželni zastopniki so nejevoljni, ker njih budget tako obremenjavajo šole in učiteljstvo. Za izboljšanje naših dohodkov pa vendar ni najti nikdar nobenega pokritja. Seveda, naša stvar ni, da bi odgovarjali vprašanju: Kje pa naj vzamemo, da vam bomo dajali? — Kjer se je za druge dobilo, se bo morda vendarle tudi za nas še kaj našlo!

Plače nam torej ne rastejo, rastejo nam pa dolžnosti toliko bolj. Zastonj ne povprašujemo po vzrokih, zakaj se učiteljeva oseba in njegovo delo tako malo cenita. Svetovna zgodovina dokazuje, da sta moč in ugled države najtesneje zvezana z uspehom javne mladinske vzgoje. Seveda se zahteva od lačnega in hirajočega učitelja, da v polni meri razpne svoje stanovsko delovanje. Ko pa njegovo delo primerjajo z delom uradnika, pa že pravijo, da ima učitelj velike prednosti, ker smo baje le premalo v razredu. Pač ne vedo, da so tiste razredne ure le sad dolgo in vestne priprave; priprave, ki je

LISTEK.

Anton Medved: Kacijanar.

Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani; cena nevezani knjigi 1 K 40 h, vezani 2 K 40 h.

Referira: Prof. Adolf R o b i d a.

Slednjič smo dobili Slovenci vendar dramo, katere nam ni treba pred strogo kritiko tajiti, kot smo morali tajiti vse dosedanje. Medvedov »Kacijanar« je prva tragedija, ki jo sme brati tudi Neslovenec, ker zdrži še tako strogo sodbo. Saj je tudi preteklo od leta 1895, odkar je izšla v »Dom in Svetu« »Zarja slave« in »Zarje življenja«, do danes 15 let. In vseh petnajst let je pesnik premišljeval o delu, ga popravljal, pilil in predelaval. Sedaj ga je vili v določno obliko in knjiga njegova je vredna truda poldrugega desetletja.

Glavni junak Kacijanar ni povsem simpatičen. Kaj ne, šablonska kritika in patentirani obiskovavci gledišča, zato je drama slaba? Kaj še! Zakaj pa bi ustvarjajoči genij ne smel hoditi lastne poti, zakaj bi moral pisati tako, kot določa to ta ali ona šablona, ki nima na sebi nič drugega interesantnega, kot

to, da zasluži, da jo snejo moli. Kakšnega nam pa riše zgodovinarja Kacijanarja?! Ali je historični Kacijanar simpatičen? Ne! Trd, krut, samoljubljen, trmast, nagel, hudosten itd. itd. Zato je Medved storil dovolj, če je Kacijanarja malo idealiziral; preveč luči bi mu preje škodilo, kot koristilo. Zakaj je pa Schiller Wallensteina idealiziral? In ali je Wallenstein slavnega Švaba povsem simpatičen?! Kje stoji pisano, da morajo biti glavni junaki simpatični?

Ali nesimpatičen junak ne more vzbuditi v nas sočutja?! Jaz trdim odločno — da!

Kacijanar stoji od vsega početka skoro osamljen! — Saj pravi sam:

»Imam veliko drugov, ali — ali — somišljenikov malo! — Sam stojim!« (Str. 70.) In njegova hči Sholasta govori:

»Nikomur ne verjamem, da ga ljubi odkrito!« (Str. 28.)

Človek, ki ima nekaj napak, a je v jedru pošten, in ki se bojuje sam, sam proti silni premoči, tak človek ima silno voljo. In vsakdo, ki ima železno energijo, se nam dopade, nam imponira! — Kacijanar nima zaveznikov odveč, in vendar samozavestno govori kot mož:

»Imam pred sabo pot začrtano, nevarno pot, a pot v bodočnost lepšo.

Po tej bom stopal, ako tudi sam —« (Str. 86.) Ta pogum, ta odločnost, ta neupogljivost odtehta vse slabe strani njegovega značaja. Resnično, niso majhni naklepi, ki jih rodi Kacijanar, dasi je sam!

»To hočemo, to moramo, to bomo!« (str. 41), to so besede moža, ki jih danes le redkokdaj čujemo.

Njegov ponos mu brani, da bi prosil Ferdinanda za milost. Tudi vé, da bi bil njegov trud brezuspešen:

»Pred Ferdinanda šel bi le po smrt.« (Str. 85.) Zato ne mara skloniti pred kraljem glave, ne mara prositi. Kako bi prosil mož, ki zahteva od hčere slepe pokorščine, čes:

»Kar jaz želim, stori vesele duše i moja hči.« (Str. 25.)

Prosi možje Kacijanarjevega značaja ne znajo! In vedno je več takih ljudi, ki se jim tihe, a trde narave a la Kacijanar ne dopadejo, kot takih, ki se jim dopadejo. Naravno! Krutega gospodarja malokdo ljubi.

To je tudi eden postranskih motivov, zakaj Nikolaj Zrinjski ruje proti Kacijanarju. V boju in borbi s tem možem pade Kacijanar. Saj pravi Nikolaj:

»Na vesi je skodela njega pala!« (Str. 121.) In ko ga zapusti tudi Ivan

Zrinjski, ga ne prosi Kacijanar, da naj ostane še naprej njegov zaveznik, ampak mirno in trdo, kot mož, ki ne pozna solza, ampak ki molče trpi udarce usode, pravi:

»In ti ne misliš, da si me potrl z besedo svojo huje, nego more potreti grom človeka.« (Str. 109.)

Šele ko je sam, tedaj privre na dan vsa bolelost, ves ogenj nezvestobe ga zapeče in v silni bolečini zakliče: »Odšel je zadnji drug. — In jaz sem sam — sam — sam!«

(Str. 110.) Ali nimamo sočutja s takim človekom?! Njegova grčavost, neusmiljeno življenje ga je pogazilo na tla — Kacijanar sam individualno tako možan, kot deset njegovih sovragov, in le fizični premoči, zavrattnemu umoru podleže.

Vsem tistim, ki pogrešajo v Kacijanarju prikupljivosti, simpatičnosti in blagosti, kličem s Kacijanarjem samim:

»Kdor hoče me umeti, on me ume, in kdor me ume, on me izgovarja.« (Str. 108.) Medved pa ni opral samo karakterja Kacijanarja, pač pa tudi idejo, ki jo on zastopa. Zato ni iskati tragike te drame toliko v padcu Kaci-

čestokrat tudi razburljiva, ker zahteva napetost vseh čutov. Neki dušeslovec je izračunil: da vsaka šolska razredna ura na uporabi moči zaleže za najmanj tri pisarniške ure. (Bureaustunden). Tudi ne vedo, da s tem ni še vse storjeno; saj moramo vendar dan za dnem popravljati zvezke ter misliti in paziti na stotere podrobnosti; uradnih spisov, poročil, referatov, konferenc, sprejemanje staršev itd. niti ne omenjamo. Vrhutega niso počitnice namenjene nam, ampak otrokom.

Noben stan razun duhovniškega ni tako tesno zvezan z ljudstvom in občino (oziroma z državo) kakor učiteljski; kajti ravno nam ljudstvo izroča in zapu svojo najdražje imetje, otroke, prihodnje državljane; in sicer: da jim poleg navadnih nauk se razvijamo čut za dobro in lepo, da jih učimo pokorščine do predpostavljanih, ljubezni do staršev, domovine in cesarja, spoštovanje do ljudi, narave in Boga, da jim bistrimo pojmo moralnemu življenju itd. Pa tudi zunaj šole požrtvovalno delujemo: na polju mladinskega varstva, mladeniške in dekliske izobrazbe, v najrazličnejših socialnih organizacijah, in tudi v umetnosti in na literarnem polju.

Ravno letos se je zopet pokazalo, da je zopet učiteljstvo oni neumorni delavec, ki bode moral prevzeti skoraj vse delo v jubilejnim društvu »Otrok«, kjer se gre za zanemarjene otroke, ki so brez nadzorstva. Oboje je velepomembno in prepotrebno. — Učiteljstvo bo v svojem prostem času nadzorovalo take otroke v javnosti in v določenih prostorih, pa tudi doma; z njimi bode delalo, se zabavalo itd. pa tudi obiskovalo starše in jih nagovarjalo.

Rekel sem »v svojem prostem času«; srce se mi krči od tuge pri teh besedah. Kje pa je tisti prosti čas? Kar nam še ostane prostega časa, ko smo že izgotovili vse poprej našteje šolsko in socialno delo, — in tega prostega časa je bore malo — ga porabimo z neko mrzlično napetostjo in z boleznim trudom v postranskih službah, da prislužimo vsaj toliko, da se vzdržimo za silo. Kje naj torej vzamemo še časa za prepotrebni društvu »Otrok« in »Patronaža«?

In vendar je učiteljstvo sprejelo tudi to delo z veseljem in gorečnostjo. Toda nikakor ga ne bode moglo opravljati toliko časa, dokler bode prisiljeno boriti se s postranskimi službami. Torej, rešite nas postranskih služeb, rešite nas bede, pa boste imeli na razpolago vse naše moči v polni meri in neumorni gorečnosti in — začetjeni vspeh v prej imenovanih društvih in v šolstvu v obče vam je zagotovljen.

Povdarjam: Ni ga razen učiteljstva stanu v širni Avstriji, ki bi ob tako brezobzirnem ravnanju vstrajal ter zvesto in vestno izpolnjeval svoje dolžnosti. Če tudi v političnem boju in boju za obstanek postane ta ali oni nekak bojni petelin, pred svetim pragom šole pa le odloži bojno kopje. Tako je bilo

in tako ostane. Prelepo se razvija in cvete Slomškova Zveza, dovaja vedno več čvrstih in uporabnih moči na prekoristno socialno polje; — naj li zdaj hira in usahne?! — Tudi najvestnejši učitelj lahko v obupnem silobranu zanemari svoje dolžnosti ter zabrede.

Pa zakaj nimamo nikakega vspeha z našimi prošnjami?

Nekateri pravijo: da smo premalo glasni in preponižni. Drugi menijo: da nas naši predstojniki premalo podpirajo v tem stremeljenju in da niso z nami solidarni. Tretji zopet mislijo: da ovira nekak strah pred volivci. Četrta pa trdijo: da je večina kranjskega učiteljstva še preliberalna in nasprotna sedanjim deželnozbornim večini. — Nočem se podrobno spuščati v te razloge, le k zadnjemu naj pripomnim to-le: Kranjskega učiteljstva je nekaj čez 800; od tega je že skoraj polovica v taboru Slomškove Zveze; če jim od ostalih pristojem še one zmerne tovariše in tovarišice, ki imajo danes sicer še predsojčke do Slomškove Zveze, ki pa z njo simpatujejo, potem dejansko liberalnega učiteljstva ni niti ena tretjina. A še ti so danes nekako utihnili, že vedo, zakaj.

Naj torej našim gospodom poslancom in predstojnikom ne manjka poguma in dobre volje! Povejte vendar ljudstvu in državi, da se regulacija naših plač ne more in ne sme nič več odlašati! Povejte, da to neznosno stanje že škoduje in da, če ljudstvo nam da, da pravzaprav da sebi v svojo največjo korist! Povejte jim končno, da se nas nikakor ne sme siliti k obupnemu silobranu! Mi sami ljudstvu tega pač ne moremo povedati; bilo bi pravcato nevredno beračenje.

Primerjajmo prav na kratko naše dohodke z dohodki pruskega učitelja v zadnji pruski vasi. Ta ima, ko zapusti učiteljske 1990 K začetne plače; pri nas 800 K; razlika med obema 1110 K. Po četrtem letu dobiva ondi 3000 K, pri nas 1000 K; razlika 2000 K. Po tridesetem službenem letu dobiva tam 5800 K, pri nas 1800 K (z draginjsko doklado 2150 K); razlika znaša 400 K ali pa 3650 kron. V mestih dobiva še več. Na Danskem znaša začetna plača 2730 K, pri nas 1000 K. Po dvajset službenih letih tam 5460 K, pri nas 1520 K ali pa 1820 kron; torej razlika 3940 K ali pa 3640 kron. Tedaj so na Nemškem in Danskem že same difference tolike, da jih naše plače ne dosežejo. Pri nas je nastavljenih nad 5000 državnih uradnikov, ki imajo zgolj ljudskošolsko izobrazbo, pa so uvrščeni v XI. do VIII. činovni razred. Primerjajte pa njihove dohodke, moč in vpliv z našimi! Dvajsetletni poročnik, ki poveljuje le 20 možem, se ima bolje kot kak osiveli nadučitelj z 300 do 500 šolskimi otroci. Naš šolski sluga je seveda tudi višje plačan, kakor marsikateri mlajši učitelj; saj ima 1000 K plače, prosto stanovanje in kurjavo, menda tudi svečavo. To kriči dovolj glasno.

Kaj pa pravzaprav zahtevamo?

1. Službena doba naj se zniža na 35 let. Mislim, da mi pri tem ni treba nič več omeniti, saj je to že nekako zajamčeno v postavi, ki pravi, da naj se naša službena doba ravna po oni državnih uradnikov. Tam se je ista res znižala na 35 let, a na nas so pozabili.

2. V pokojnino naj se vstejejo tudi dve leti v službi prebiti pred vsposobnim izpitom. Torej le dve leti, ki jih moramo doslužiti za nekako preskušnjo; če bi kdo še dalje odlašal vsposobni izpit, bi bila pač njegova krivda. Povsodi se taka začetna (provizorična) leta pozneje vstejejo v pokojnino, n. pr. pri državnih uradnikih štejejo tudi vojaška leta itd. In tako znaša naša službena doba dejansko najmanj 42 let!

3. Opusti naj se sedanjí status, ali pa preuredi tako: da bo v I. razredu 20 odstotkov, v II. razredu 25 odstotkov, v III. razredu 25 odstotkov in v IV. razredu 30 odstotkov vsega stalnega učiteljstva. Kajti, sedanjí status je najhujša krivica, ki se je sploh mogla pripetiti učiteljstvu. Ko doslužiš približno 23. službeno leto, prideš še-le v II. razred; v I. razred pa prideš okoli 35. službenega leta, če bi starejši tovariši šli pravočasno v pokoj; a to se seveda ne zgodi, ker se radi premajhnih dohodkov boje pokojnine in dalje služijo, dasiravno so za delo že nesposobni in morda tudi na smrt bolni. In tako nam je I. razred le nekaka »objubljená dežela«.

4. Uvede naj se sploh časovno napredovanje v plači. Pri tem naj ima učitelj v dohodkih nekaj stalnega jedra in nekaj gibljivega. A vse to odgovarjajoče zadnjim štirim činovnim razredom državnih uradnikov, oziroma § 55 drž. šol. zakona.

5. Učiteljstvo naj dobiva stanarino, ki naj znaša 25 odstotkov stalnih do-

hodkov; za voditelje 30 odstotkov; ali pa naj se mu odkaže naturalno stanovanje, ki naj obsega najmanj dve sobi s pritliklinami; za voditelje najmanj tri sobe s pritliklinami. Kabineti se ne smejo šteti za sobe. Stanarina (ali če ima naturalno stanovanje pa dotični odstotni znesek) naj se všteva v pokojnino. Stanarino ima dandanes pač vsakdo, le mi nič, ali pa skoraj nič.

6. Učiteljice naj bodo z učitelji popolnoma ravnopravne.

To, kar sem zdaj navedel, so naše minimalne zahteve, od katerih ne moremo prav nič odjenjati; saj če bi se nam vse to res tudi dalo, bi nikakor ne bilo pretirano, kajti ti dohodki bi še vedno ne dosegli dohodkov pruskih ali pa danskih tovarišev.

Pravično bi tudi bilo: da bi se dohodke učiteljstva pregledovalo vsaj vsakih 10 let in iste uredilo času in draginji primerno. Potem bi pač nič več ne čuli učiteljskih prošelj in tožba.

Prehajam k sklepu.

Da, žalostne, prežalostne in obupne so naše razmere. To so velike, zevajoče in krvaveče rane. Že pred leti so bile take, vendar so bile takrat še sveže in čiste. Danes pa so večje, in so umazane in gnile. Ali niso morebiti tudi pogubne?

Čujte, gospodje poslanci in predstojniki! Čujte glas obupajočih! Dajte nam zdravila, močnega in zadostnega! Zbrišite naše solze; dajte nam kruha! Ako ga nimate, ga pa poiščite in Bog naj vam pomaga!

Nato je sledilo poročilo nadučitelja g. Štruklja: »Krščansko učiteljstvo — njegove zahteve in njegove dolžnosti do krščanskega ljudstva«. O tem poročilu še izpregovorimo.

Nadučitelj Bregar priporoča resolucijo za izboljšanje gmotnega stanja, ki jo je sprejel tudi občni zbor Slomškove zveze letos.

Po daljši živahni debati se izvoli deputacija (tov. Štrukelj, Jeglič, Bregar, Šorn Vida, katehet Smrekar), da se takoj po zborovanju predstavi gg. deželnemu glavarju pl. Šukljeju, dr. Šusteršiču in dr. Lampetu in jim še enkrat predloži učit. prošnje oziroma zahteve. Zborovanje, katerega se je udeležil tudi poslanec dekan Lavrenčič, se je nato prekinilo in popoldne ob dveh nadaljevalo.

Dnevne novice.

+ **Kranjski deželni zbor** ima danes zvečer plenarno sejo, v kateri bo rešil proračunski provizorij in sklenil prostost osebnih dohodarine od vseh doklad, kar je predpogoja za državni prispevek kranjski deželi. S tem bo rešena najnujnejša zadeva, ki mora biti rešena pred Novim letom. Bodoče dni bodo zborovali odseki. Druga plenarna seja utegne biti nekaj dni po Novem letu, ker potrebujejo odseki precej časa za posvetovanje.

+ **Za obmejne brate!** — Odkupnina od novoletnih voščil. Boj za obstanek, ki ga bide naše slovensko ljudstvo po obmejnih krajih, se nahaja v resnici v žalostnem, celo v obupnem položaju. Vsaki dan zadaja nemški šovinizem nove udarce, vsaki dan seka nove rane slovenskemu narodu. Vesti, ki prihajajo iz obmejnih krajev, so z vsakim dnem bolj neznosne, vnebovpijoče. Edino, kar moreš storiti, je mogoče to, da se s kakim darom spomniš velepomembnega ter velekoristnega »Skлада za narodno obrambo«. Toda mnogo jih je, ki imajo sicer resno voljo, ali žive v takem položaju, da ne morejo niti najmanjše svote žrtvovati temu skladu. Če pa pomislimo, dobimo, da tudi ti ljudje trošijo več ali manj za stvari, ki so mnogo manjšega pomena kakor je obmejni sklad. — **Bliža se Novo leto.** Koliko ogromnega denarja se potroši v tem času za razna voščila, kar vse lahko smatramo za potrato, za potrat posebno med nami, ki krvavo potrebujemo denarja v veliko važnejše svrhe. Kdo pa ima dobiček od tega denarja? — Kaj, ko bi se vse te vsote obrnile v prid narodni obrambi? Mnogi pametni rodoljubi so že dozdaj večkrat namesto razpošiljati razna božična in novoletna voščila, darovali to, kar bi imeli zanje potrošiti, za razne naračene namene. Toda vendar ima vsakdo kake prijatelje ali znanec, do katerih ga veže nekaka dolžnost, da se jih še posebnim pismenim potom spomni, drugače bi mogel priti v kako zamero. Če pa vsak somišljenik žrtvuje denar, namenjen za taka voščila, omenjenemu skladu, ne bo prišel v take »zamer«, ker bo obmejni sklad objavil, da se je odkupil od novoletnih voščil. **Vsak somišljenik naj natančno izračuna, koliko voščil bi moral razposlati in koliko bi za vse to potrošil. Ta denar pa naj takoj odpošlje skladu za narodno obrambo.** — Recimo, da bi samo

vsak naročnik »Slovenca« daroval le po 1 krono, nabrala bi se lepa svota. Ampak naj bi se ta misel razširila tudi med somišljeniki, kojih posameznik ni naročnik »Slovenca«. Na delo! Somišljeniki in somišljenice; Pomislite malo žalostni položaj naših obmejnih bratov ter sledite temu pozivu! Ne pošljite tudi najmanjšega voščila v svet, odkupite se od novoletnih daril na korist trpečih obmejnih bratov. Naslov pošiljatev: »Slov. kršč. soc. zveza« (odsek za narodno obrambo) v Ljubljani.

+ **Imenovanja.** Za finančne svetnike so imenovani finančni tajniki: Avgust Reich, dr. R. Roschnik in dr. Ivan Krefl, za računskega svetnika je imenovan g. Petrovčič.

+ **Burna seja goriškega deželnega zbora.** Iz Gorice smo dobili danes popoldne poročilo: Druga seja deželnega zbora goriškega se je pričela sinoči ob peti uri popoldne in je trajala čez deseto uro zvečer. Slovenski liberalci so opoldne k sebi prišli in so naredili obljube. Stavili so potem nujni predlog glede stavbinskih zadev. Njihovo početje je napravilo vtis, da hočejo obstruirati. Večina je predlog slovenskih liberalcev zavrgla. Nato je bilo sprejetih več važnih gospodarskih predlogov, nakar je zbornica prešla k verifikaciji volitev. Pri tej priliki je bil izročen Gabrščekov mandat verifikacijskemu odseku, ravnotako trije mandati laških krščanskih socialcev. Gabršček je predlagal naj se razveljavita dva mandata trgovske zbornice, toda zbornica je to odklonila, nakar so bili razveljavljeni mandati treh slovenskih veleposredniških poslancev. Vsled tega je nastal velik hrup. V tem hrupu sta izjavila Gabršček in dr. Gregorin, da odlagata mandate ter sta odšla iz zbornice. Galerija je cel večer razsajala. Liberalci so končno poslancem S. L. S. pred zbornico priredili demonstracijo.

+ **Shod S. L. S.** V nedeljo, 2. januarja 1910. bo ob treh popoldne na Trati št. 10 (nad Škofjo Loko) shod, na katerem bodo poročali gg. deželni poslanci: Demšar, Jarc in Zabret. K temu shodu se vabijo ne samo volivci iz občine Trata, ampak tudi oni iz Poljan, Oselice, Leskovice in Lučin.

+ **C. kr. realka v Trstu.** »Ich werde Euch die Wacht am Rhein schon beibringen« — s takimi opazkami zna spremljati neki nemški c. kr. profesor na c. kr. realki v Trstu dvojke, ki jih zasoli dijakom. Slovenski oče, ki imaš za srednjo šolo godnega sina, kar hitro ga izproči takemu c. kr. profesorju. Kaj predmet, »Die Wacht am Rhein« mora profesor dijaku »beibringati«. — Kdaj izginejo iz naše domovine nemške šole in z njimi tudi nemški profesorji? Kdaj bo tudi slovenski sin deležen pouka v materinem jeziku, kakor so ga sinovi drugih srenejših narodov?

+ **Izpraznjena srednješolska mesta.** Od 15. novembra do 25. decembra so bili izdani sledeči razpisi: ravnatelj-sko mesto: Prahatice (G., 24. I.). — Vevrouk: Gradec (uč., za II. tečaj, 30. XII.). — Klasična filologija: Bolzan (real. g., za 10. II., L. v zvezi s kakim drugim glavnim predmetom, 15. I.), Brux (g., L. G. d., za 10. II., 31. I.). — Moderna filologija: Bregnica (g., za II. tečaj, D. 1. gr., 28. XII.). — Matematična naravoslovna skupina: Kaaden (g., za 1. 10. II., M. VI. 25. I.). — Prirodopis: Znojmo (dež. r., za 1. 10. 11., Ng. C., 15. II.), Ljubljana (nem. g., Ng. m. nl., 10. I.). — Risanje: Dunaj IV. (r., za 2. tečaj asistent-sko mesto, prošnje je vložiti takoj). — Suplature: Gorica (G., H., 31. XII.), Ried (g., L. Gr., 31. XII.), Kufstein (r. Ng. m. nl., 31. XII.).

— **Most čez Savo v Kranju.** Pred kratkim se je izročil javnemu prometu novosezidani most čez Savo v Kranju. Bil je nujno potreben, kajti leseni je bil v zelo slabem stanju. Most tvori s strugo Save pravi kot, ima štiri po 30 metrov dolge odprtine, ki jih omejujejo betonski oboki. Most je dolg 129 m in širok 7 m. Zgradbo je izvršila dunajska tvrdka E. Gärtner v teku dveh let. Stroški znašajo okroglo 500.000 K. Poizkušnja mostu z obteženjem se je obnesla ugodno. Novi most bo veliko pripomogel k lepoti Kranja, mnogo bo pa tudi koristil prometu.

— **V vodnjak je padla.** Iz Dobropolj se poroča: 6. t. m., okoli 9. ure zvečer, se je vračala iz semnja Franciška Strnad s svojim možem in neko drugo žensko domov iz Vidma na Cesto. Zgredili so baje okrajno cesto in prišli za župnijski hlev. Naenkrat se začuje klic na pomoč. Franciška Strnad je padla v bližnji vodnjak. Posestnik Franc Šuštar iz Vidma, ki je čul klicanje na pomoč, je planil k vodnjaku in s težavo rešil žensko iz njega. Ne vemo, ali je res ograja pri vodnjaku tako slaba, ali je kriva sedaj že drugi nesreči v vodnjaku bližnjica od župnišča do Fr.

janarja kot osebe, temveč v padcu ideje, katere nositelj je bil on v zvezi z Ivanom Zrinjskim. Ta ideja pa je ideja jugoslovanskega edinega kraljestva, torej ideja, ki je ravno danes veleaktualna!

Kacijanarjev načrt je:

»Kadar si osvojimo vso Hrvatsko, potem na drugo polje: na Ogrsko ovenčat Janoša!« (Str. 41.)

Ta ideja je velika in le hvalevredno je, da jo je Medved vpel v dramo! Pa zgodovina ne ve nič o tej ideji. Res! Saj zgodovina tudi ne ve, zakaj je šel Kacijanar v Carigrad. Samo domnevajo zakaj?! Čemu bi pesnik ne smel domnevati, posebno tam, kjer ne bide v obraz neoporečni zgodovinski resnici. Zame je ta ideja v drami plus in ne minus na Medvedov konto!

Nekako melodramatično je uvel Medved celo jugoslovansko idejo. — Kot introitus v to idejo zvane Kacijanarjeve besede:

»Naš dom je lep in plodna so mu tla. Od morja enega do drugega, od sivih Karavank do Carigrada zvane glasovi enega jezika — O, slutnja mi bodočnost lepo slika, da duh edinosti nekoč zavlada, da zopet se vzbudi Ilirija — iz spanja dolgega mogočna, mlada.« (56)

Ta plemenita misel pade, prvič ker je Nikolaj njen nasprotnik in pridobi zase tudi brata Ivana, drugič, ker kranjski plemenitaši kot luteranci nimajo smisla za Kacijanarjeve načrte (prim. III/15 str. 83) in tretjič, ker pade glavni nositelj misli, Kacijanar sam. In padec te ideje je tragičen za celo dramo. V tem padcu je cela tragika.

(Dalje.)

Sušterja, toliko je pa gotovo, da okoli župnišča ni skrivalinic.

— **Vavtavas.** Kat. slov. izobraževalno društvo Vavtavas priredi v nedeljo, 2. prosinca 1910, ob 3. uri popoldne v svojem društvenem prostoru (v stari šoli) dve narodni igri, in sicer »Zamorrec« in »Dve teti«. Vstopnina: sedeži 80 vin., stojišča 30 vin. Preplačila se hvaležno sprejmejo za nabavo potrebnih knjig. Društvo nastopi prvič na novo narejenem, jako lepem odru. Do sedaj je k društvu pristopilo 5 ustanovnih in 69 podpornih, skupaj 71 delujočih članov. Mladič in možje, le krepko na dan in pristopite, kdor še ni, k prekornistnemu društvu! Uljudno vabi odbor.

— **Sleparske kupčije s srečkami.** Kakor se nam naznanja od zanesljive strani, so razne tvrdke, ki se pečajo s sleparskimi kupčijami s serijskimi in premijskimi srečkami in ki imajo svoj sedež v holandskih mestih in pa v Hamburgu, Frankobrodu in Kodanju, svoje poslovanje prenesle tudi na Avstrijsko. V lastnem interesu vsakogar je, da se varuje kakoršnekolik dotike s takimi podjetji.

— **Kako bi se pasja steklina deloma omejila?** Znano je, da je bila letos pasja steklina razširjena skoraj po celi deželi ter odrejena od političnih oblasti stroga pasja kontumacija. Komaj pa je bila ta preklicana, se je zopet pojavila ta nevarna bolezen znova. In to je razumno. Po vaseh se klatijo cele jate izstradanih psov, ki pobirajo po gnojiščih razne ostanke in pridejo pozneje v dotiko z mestnimi psi. Marsikateri ostane v mestu, kjer pobirajo po ulicah tudi razne odpadke, prezeblje, spi sedaj tu, sedaj tam, je brez vsakega reda tako doma, kakor tudi kadar se potepa. Vse to so predpogoji, na katerih žival potem steče. Saj se vidi, kako izstradani so vaški psički, kajti marsikateri boren kočar ne more niti nasiti svojih otrok, najmanj pa še psa, ki živi res pasje življenje. Le psi varuhi so deloma na boljem. Tedaj kaj storiti? Vsaka občina naj bi vpeljala primeren pasji davek in kmalu bi bilo psov potepuhov konec. Kajti, kdor bi ne plačal davka, mu ni nič za psa, katerega mu odvzame konjač. In tudi občinske blagajne bi bile za marsikako kronco na boljem. Tedaj po vseh občinah vpeljati pasji davek, ostale pse pa poloviti in bržkone bode ta nevarna bolezen kolikor toliko zatrita, kajti kdor bi za psa plačal, bi brez dvoma tudi v vseh ozirih nanj pazil.

— **Umrli je nanagloma v petek zjutraj v Sv. Križu tamošnji vaški načelnik Kristjan Bogatec.**

POVODNI NA ŠPANSKEM.

Iz Madrida poročajo: Kako dalekosežne so povodnji, se še ne more reči, ker so prometna sredstva samo deloma zopet sposobna za uporabo. V Galiciji so valovi 21 vasi skoro popolnoma razrušili. Na stotine je krajev, kjer je voda naredila znatno škodo. Na mnogih krajih so valovi odnesli setev. Tudi iz pokrajine Eamore prihajajo žalostna poročila. Veliko ribiških čolnov se je potopilo. Tudi mnogo ljudi je postalo žrtev vremenske katastrofe.

Koroške novice.

k **Pliberk.** — **Socialno-podučnega kurza** prvi dan je končan in pokazal je, da je »Slov. kršč. soc. zveza za Koroško« s to prireditvijo zares ustregla želji, ki se je že dolgo na tihem porajala v srcih naše vrle mladine. Nihče, niti največji optimist, ni pričakoval tolike udeležbe. Dopoldne 51, popoldne 58 udeležencev. Predavalo se je o zgodovini koroških Slovencev (urednik Smodej), o pomenu nepolitične organizacije kršč. soc. zveze (g. Rudl), o razmerju socialne demokracije do kmečkega stanu (dr. Hohnjec) in o avstrijski ustavi (jur. Potočnik). Zanimanje in pozornost velika, posamezne debate jako živahne. Nekako nestrpnost pričakujejo udeleženci, ki so večinoma iz pliberške okolice, torka in srede, ker so ta dva dneva na dnevnem redu razprave o najbolj aktualnih vprašanjih in tudi imena govornikov obetajo nekaj izvanrednega.

Štajerske novice.

š **Proti slovenski knjigarni v Celju.** Iz Celja se poroča: Trgovca gg. Goričar & Leskošek sta prosila dovoljenja, da smeta otvoriti knjigarno za izključno slovensko literaturo. Obrtna oblast pa je prošnjo zavrnila, čes, da so v Celju že itak tri knjigarne, v kojih so uslužbenci zmogni slovenskega jezika in kateri tedaj lahko zadovoljijo slovenske odjemalce. Zato ni nobene potrebe za novo knjigarno. — Ta odloči-

tev obrtne oblasti, sama na sebi krivična, je zelo slabo izpričevalo za celjske Nemce. Zrcali se namreč v nji kaj lepo dejstvo, da bi nemške knjigarne šle raketom zvižgat, če bi se otvorila nova slovenska. In iz strahu, da bi se to ne zgodilo, je obrtna oblast zavrnila prošnjo gg. Goričarja & Leskoškega.

š **Pri zgradbi nove deželne bolnišnice v Gradcu** so prekoračili proračun za 3,635.000 kron! To je res kaj prijetna senzacija za štajerski deželni zbor in za — davkoplačevalce!

š **Zvišanje davka na pivo.** Štajerski deželni odbor je danes predložil štajerskemu deželnemu zboru, naj se deželna naklada na pivo zviša od 2 na 4 K, ker so dolgovi dežele silno narasli.

Za Roseggerjevo ustanovo je podpisala dva tisoč kron tvrdka Westen v Gaberju pri Celju. To je tista tvrdka, ki prodaja svojo kuhinjsko posodo izključno po slovenskih, hrvaških in srbskih deželah.

Ljubljanske novice.

lj **Spored Silvestrovega večera v »Unionu«** obsega nad dvajset velezanimih točk!

lj **Za Božičnico slovenskim otrokom na Koroškem** so darovali: Živijo Dolfek 5 K; Ivan Lesnikar, Ljubljana, Radeckega cesta, 4 K; Franja Simon, Ljubljana, 2 K; Marija Stupca, vadniška učiteljica, Ljubljana, 6 K; Jetti Mikusch, Ljubljana, 4 K; Cilka Krek, Ljubljana, Martinova cesta, 2 K; Ivana Grilec, Ljubljana, 1 K; Marija Kurnik, Ljubljana, 3 K; Gospa Rašičova, Ljubljana, 4 K; Karolina Trpin, Ljubljana, 1 K; Marica Pogačnikova, Ljubljana, 2 K; I. N. Babnik, predsednik »Gospodarske zveze«, Ljubljana, 3 K.

Matija Kump, Ljubljana, 1 K. — Tomaž Bizilj, gostilničar, Ljubljana, 3 K. — Uršula Jurkovič, zasebnica, Ljubljana, 2 K. — Anton Zajec, uradnik deželne naklade, Ljubljana, 3 K. — V. Premk, c. kr. davčni popravitelj, Vrhnika, 5 K. — Leopoldina Demšar, Češnjica pri Železnikih, 6 K. — Delavstvo tobačne tovarne, Ljubljana, 33 K 26 h. — Alojzij Zorman, Ljubljana, 2 K. — Fr. Jankovič, Donavitz 104, Leoben, 2 K. — Alojzniki Ljubljana 3 K 10 h. — Marija Osana, učiteljica vdova, Ljubljana, 1 K. — Peter Kozina, trgovec, Ljubljana, 5 K. — Vesela družba pri g. Lončariču 35 K 1 h. — Naj se vsak hitro spomni ubogih koroških slovenskih otročičev!

lj **Pevska vaja »Krščansko-socialne zveze«** bo v sredo, dne 29. t. m., ob 8. uri zvečer. Ker je veselica »Krščansko-socialne zveze« pred durmi, se prosi sigurne udeležbe.

lj **Izmišljotina.** Po Ljubljani so nekateri ljudje danes raznesli, da je neki gospod župnik padel včeraj v vodo in utonil. Vse dotične vesti so popolnoma izmišljene.

lj **Stekel pes.** Oni pes, o katerem smo včeraj poročali, da ga je stražnik na Karolinski zemlji s sabljo pobil, je bil glasom živnozdravniškega konstatovanja skrajno stekel.

Razne stvari.

Senzacijonelen proces v Belgradu. Iz Belgrada poročajo: Pred tukajšnjim sodiščem se bode vršila obravnava proti nekdanjemu uradniku finančnega ministrstva, rojenemu Bosancu, po imenu Sovriču, ker je ukradel iz dispozičnega fonda 130 tisoč kron. Sovrič se izgovarja, da so ga ministri Milovanovič, Pašić in sekcijiski načelnik Spaljković pooblastili porabiti denar v srbske narodne svrhe v Bosni. Obravnava se vrši tajno.

Tudi Peary ni odkril severnega tečaja. Pensilvanska geografska družba izjavlja, da Pearyju ne priznava, da je odkril severni tečaj in da so njegova poročila neverojetna.

Potres ob Gardskem jezeru. Ob Gardskem jezeru je bil močan potres. V Desenzani je mnogo hiš popolnoma porušeni.

Nov napad v Indiji. Indijski anarhisti so zastupili v Kalkutti pet oseb kraljevega štaba in devet uradnikov.

Bitka pri Rami. Iz Nikaragve se poroča, da je padlo med bitko pri Rami več kakor 900 oseb. Za boj nesposobnih je 2000 mož.

Hčer Karja Twaina je napadla padavica, ko je stala v kopeli ob bazinu, padla je v vodo in utonila.

Radi moževe nezvestobe. V Berolinu je žena mehanika Fr. Schulza radi moževe nezvestobe obesila svoje tri sinove, od katerih je najstarejši bil star 6 let, nato je pa sama sebe zastupila. Zdravniki so ženo rešili, otroci so pa mrtvi.

Šefa peterburške policije Karpova je umoril Voskresenski iz maščevanja, ker se je polastil njegove neveste, ki je Karpovu izročila kompromitujoča pisma. Voskresenski je pozneje pisma dobil in je izžemal iz Karpova denar.

Strašni viharji v Ameriki. Na vzhodu ameriških Združenih držav so divjali te dni toliko viharji, kakoršnih ondi ni bilo že 20 let. V Chelsea je 1500 oseb brez strehe. Sneg je bil na nekaterih mestih visok več metrov. V New-Yorku so našli doslej na cesti 15 mrtvecev. Železniški, telefonski in brzojavni promet je prekinjen.

Telefonska in brzojavna poročila.

GOSPOSKA ZBORNICA.

Dunaj, 28. decembra. Danes in jutri se vršita seji gosposke zbornice, ki reši proračunski provizorij in izvrši daljšo politično debato. Gosposka zbornica sklepa državnega zbora glede zapiranja trgovin ni potrdila.

OGRSKA KRIZA.

Budimpešta, 28. decembra. Zasedanje ogrskega državnega zbora je odgodeno do rešitve krize. Lukacs je izjavil, da upa na ugodno rešitev. Košut je izjavil, da njegova stranka in ustavna stranka Lukacs, v čegar programu so nove volitve, ne bodete podpirali.

TOLSTOJ NA SMRTNI POSTELJI.

Peterburg, 28. decembra. Grof Tolstoj je smrtnonevarno obolel. Vročine ima neprenehoma 40 stopinj. Bati se je najhujšega.

HOFRICHTERJEVA AFERA.

Dunaj, 28. decembra. V Hofrichterjevem stanovanju v Lincu so zaplenili več stvari. Sedaj imajo oblasti gotovo sled. Plete se stvar okoli neke dame, ki more na lahek način dobiti ciankali, in je to tudi storila po naročilu nadporočnika Hofrichterja.

NOV ŠKOF V LITOMERICAH.

Praga, 28. decembra. »Hlas Naroda« poroča, da bo imenovan za naslednika umrlemu škofu dr. Schöbelnu v Litomicah olomuški prelat Ziga grof Ledohovski, ki je priljubljen v nemških in čeških krogih.

VSESLOVANSKI KONGRES V SOFIJI.

Sofija, 28. decembra. Bolgarska vlada je za priredbo vseslovanskega kongresa v Sofiji podarila 50.000 frankov, ravno toliko mestni svet v Sofiji. Bolgarska hoče zastopnikom slovanstva pokazati napredek mlade svoje svobode.

500 MRTVIH V OPORTU. — NA PORTUGALSKEM 40 MILIJONOV ŠKODE.

Lizabona, 28. decembra. Povodnji so napravile na Portugalskem ogromno škodo. V celnem spodnjem delu mesta Oporto stoji voda več metrov visoko, mnogo hiš je voda razrušila in odnesla. Uničene so vse vinske zaloge, vse ladje razbite, ker je tudi plinarna razrušena, je mesto v temi. V Oportu je utonilo 500 oseb, tudi mnogo živine je potonilo. Po celi državi je povodenj napravila nad 40 milijonov škode.

MAROŠKI MINISTER V BERLINU.

Berolin, 28. decembra. Maroški minister Ben Asus je dospel včeraj v spremstvu nekega višjega maroškega državnega uradnika v Berolin. Minister je prišel iz Pariza, kamor ga je sultan poslal z nekim izrednim poročilom k drž. ministru El Makri, ki biva sedaj v Parizu. Potovanje v Berolin je v zvezi z maroškiimi koncesijami bratov Manesmann, ki se bosta sedaj pogajala z ministrom.

VIHAR UNIČIL MESTO.

Pariz, 28. decembra. Mesto Corona je nov ciklon deloma uničil.

GROFICA LONYAY.

Bruselj, 28. decembra. Grof in grofica Lonyay sta odpotovala včeraj zvečer nazaj na Dunaj.

PREMOŽENJE CESARICE CHARLOTE.

Bruselj, 28. decembra. Premoženje umobolne bivše mehičanske cesarice Charlotte, ki je bilo v oskrbi belgijskega kralja Leopolda, se je v teku 40 let potrojilo in znaša nad 50 milijonov frankov. Največ tega denarja je naloženo v neki angleški banki.

FRANCOSKI VOHUN PRIJET V NEMČIJI.

Mogunc, 28. decembra. V nekem tukajšnjem hotelu so v nedeljo aretovali 38-letnega bivšega podčastnika 3. francoskega topničarskega polka, Jožefa Labonedette, ki je vohunil za francosko vlado. Labonedette je bil pred več leti obsojen na Francoskem na 20 let prišilnega dela in je bil de-

gradiran, ker je ponovno ponarejal razne listine. Po nekoliko letih pa se mu je posrečilo pobegniti. Dobil je službo sluge pri nekem višjem uradniku v Lousenu, kateremu je ukradel vrednostnih papirjev za 50.000 frankov in 11.000 frankov v denarju. Pobegnil je na Nemško, kjer je živel nekaj časa v Bonnu, Wiesbadnu in nazadnje v Moguncu. Našli so pri njem neke ukradene listine, veliko število fotografij, vojaške načrte, zlasti od trdnjav, ter večje število raznih zapiskov, iz česar se sklepa, da je bil Labonedette v zvezi z različnimi francoskimi častniki.

EKSPLOZIJA V POSLANIŠTVU.

Berolin, 28. decembra. V stanovanju v irtemberškega poslanika pl. Varmbuelerja je eksplodirala plinova napeljava. Neki sluga je bil težko ranjen in je tudi precej gmotne škode.

PRI DRSANJU UTONILA.

Halle, 28. decembra. Pri kolodvoru Nietleben sta se v praznikih prvi dan počitnic drsala osem- in desetletna sinova gostilničarja Niesner na nekem ribniku. Led se jima je udril in sta oba utonila.

Glavna skupščina društva slovenskih profesorjev.

Skupščina se vrši v mali dvorani »Narodnega Doma«. Otvori jo in vodi predsednik dr. Zmavec, ki pozdravi vse skupščinarje, osobite zastopnike s Hrvaške, dr. Anton Kučero, profesor Bazala, Borali. Društveno delovanje je težje, ker nimamo še nobene javne slovenske šole. Storilo se je vse, da se 1. čimprej otvorijo šole, po katerih se bodo vsi predmeti poučevali v slovensčini; 2. da dobimo potrebne slovenske učne knjige; 3. opozarjanje kandidatorov, da bodo vse stroke zadostno zastopane. Odbor je bil tudi v zvezi z različnimi činitelji v dosegu svojih namenov. Glavni faktor je bil kranjski deželni odbor, ki je pošiljal po društvu napravljene prošnje dalje, ki je podpisal in dosegel, da so bile učne knjige hitro aprobirane. Izreka prvemu deželnemu odboru s predsedniškega mesta zahvalo. Zahvalo gre tudi ravnatelju Zamidi in dr. Zbašniku, ki sta veliko storila, da so se vloge hitro rešile. Predsednik se še zahvali poslancem, tovarišem, ki so podpisavali menice, listom, osobito ljubljanskima slovenskima dnevnikom, ki sta objavljala društvene objave. Doseglo se je precej in sicer s skupnim delovanjem vseh kulturnih činiteljev. (Zivahno odobrava nje.)

Predsednik društva hrvaških srednješolskih profesorjev dr. Kučera, pozdravlja skupščino. Tajnik Ilesič poroča podrobno o društvenem delovanju. Odseki so delovali zelo živahno. Poverjenišvo funkcionira dobro. Namen nam je, da se dvigne primorsko, koroško in štajersko šolstvo na ono stopnjo, ki jo imamo na Kranjskem. Obširno poroča o odobrenih knjigah in o delovanju odsekov. V daljnjem poročilu navaja, da je edini slovenski srednješolski zavod v Št. Vidu. Poročila naj bodo slovenska. Suplenti naj se ne ločijo v poročilih z izprašanimi in z neizprašanimi. Samo šolske knjige naj ne bodo rešile. Vzgojitelji se moramo zanimati za vse socialne razmere. Poročilo se odobri, kakor tudi poročilo blagajnika Peruška. Na predlog profesorja Štritofa se podeli odboru absolutorij. Na predlog profesorja dr. Sajovića se sklene postaviti na dnevni red prihodnjega občnega zbora »Avstrijske zveze professorskih društev«: 1. štipendije naj se ustavijo repetentom in 2. šolska spričevala naj se pošljejo staršem po pošti.

Na predlog profesorja Westra so sklene, naj se uvede telovadba po gimnazijah obvezno. Poročevalec navaja, da v Št. Vidu telovadi 95 odstotkov učencev. Tudi telovadnica je v Št. Vidu najbolj opremljena.

Na predlog profesorja dr. Cerka se sklene: Izpraznjena mesta na državnih šolah naj se razpišejo in zasedejo. Izpraznjena mesta naj se takoj razpisujejo in provizorno zasedejo. V poročilu navaja govornik, kako neprimerljivo boljše se godi nemškimi kakor slovenskim suplantom. Sklene se tudi, naj bo po nemških zavodih primerno število profesorjev.

Prijateljski sestanek bo zvečer pri »Zlati kapljici«.

Nadalje zavzame skupščina še sledeče stališče: Suplenti z delnimi izpiti naj se vpoštevajo pred neizprašanimi suplenti. Skupščina se zavzame za ustanovitev realnih gimnazijev. Društvenemu odboru se prepusti, da imenuje v častnih zadevah komisijo glede na stanovsko čast iz starejših gospodov.

Društvo se zavzame za slovensko uradovanje, slovenska izpričevala in slovenske akte. Profesor Kobal omenja ob tej priliki, da se edino na št. vidski gimnaziji popolnoma slovensko obravnava, druge ne. Profesor Perušek: Slovensko govorite pri konferencah, kaj se pa ozirate na posameznega Nemca.

Skupčine se je udeležilo približno 60 profesorjev.

K ŽELEZNIŠKI NESREČI NA ČEŠKEM.

V očigled strašni katastrofi pri Uberskem so strokovni krogi jeli razmotrivati in opozarjati na razne nedostatke na progi, podžavljene železniške družbe. Kakor je to skoro povsodi, tako so tudi na tej progi obratne priprave na postajah premajhne in osobe nezadostne. Premikanje vlakov, zlasti tovornih se mora vršiti na glavnih tirih in osobje, ki ma čez glavo dela, dostikrat postavi signalno ploščo na »Prosto«, ko se še dotični vlak nahaja na tiru — v dobri veri seveda, da predno dospe drugi vlak, bo tir že prost. Tako se je najbrže prakticiralo tudi v Uberskem. To je vsekakor proti predpisom, a delati ob sedanjem naraslem prometu po predpisih bi pomenjalo toliko kot pasiven odpor. Voditelji českih narodno-socialnih železničarjev, zlasti pa poslanec Buřival, pripravljajo za bodoče parlamentarno zasedanje akcijo, ki naj nagne železniško ministrstvo, da izpopolni železniške tire in pomnoži službeno osobje.

Proti asistentu Zeissu je državno pravdnitvo v Chrudimu uvedlo kazensko postopanje radi prestopka proti varnosti življenja po §§. 335 in 337; Zeissa prepeljejo v zapore okrožnega sodišča v Chrudimu.

Žrtve.

Zdravniki v okrajni bolnišnici v Pardubicah, kamor so spravili težko ranjene, upajo, da poškodbam nobeden več ne podleže in ostane torej pri 16 mrtvih žrtvah. Mnogo pa bo seveda za vse življenje pohabljenih. Pred bolnišnico se neprestano zbirajo sorodniki in prijatelji ponesrečencev in čakajo poročil o njih stanju.

Čevljar Theer iz Pardubic je vsled strahu zblaznel, njegovi ženi pa je vžgani plin ožgal vse lase.

Škoda.

Škoda, ki jo bo imela država vsled katastrofe, bo zelo občutna. Samo škoda na materialu se ceni nad 300.000 K; k temu pa pridejo odškodnine svojcem mrtvih žrtv, potem invaliditete rente poškodovancem in bolniški stroški, k čemur vsem je država obvezana po svoji jamstveni dolžnosti. Državno železniško ravnateljstvo je že založilo primerno vsoto v pardubiški bolnišnici za zboljšanje hrane ponesrečencem ter razdelilo tudi med revne sorodnike žrtv nekaj podpor.

Pred rojstvom

otrokovim najde mlada mati s SCOTT-ovo EMULZIJO novo moč in z novo močjo svežost življenja. Izredno nagel in vspešen učinek iznenadi in oveseli.

Scott-ova emulzija

je lahko prebavna in prijetnega okusa. Poskus Vas prepriča, kako je Scott-ova emulzija primerna ravno za ta slučaj.

Scott-ova emulzija

odpravlja širjenost pri hranenju, pomnoži hrano in napravi dojenčka čvrstega in zdravega. Scott-ova emulzija velja za neprekosno vzor-emulzijo.

Cena izvirni steklenici 2'50 K. Dobiva se v vseh lekarnah.

TRŽNE CENE

Cene veljajo za 50 kg. Budimpešta 28. decembra.

Pšenica za april 1. 1910	13'00
Pšenica za okt. 1910	11'78
Oves za april 1910	9'85
Rž za april	7'59
Koruza za maj 1. 1910	6'63
Elektiv: trdno.	

Elekktiv: trdno.

Podružnice
Spljet, Celovec,
Serajevo, Trst
- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Pogreb
ubitih železniških uslužbencev bo danes; trupla ostalih pa se v kovinastih rakvah odpošljejo v domači kraj.

Ponesrečenci oropani?

»Prager Tagblatt« poroča iz Pardubic, da se pri mrtvih in težko ranjenih ni našlo ne denarja ne drugih vrednosti ali papirjev. Vsled tega da je državno pravdnitvo uvedlo strogo preiskavo po bližnjih vaseh, ako bi se ne našlo morda pri prebivalcih kakih pogrešanih objektov ponesrečencev. Občni zbor slovenskih profesorjev.

3656 Zahvala. 1-1

Povodom nenadne in nenadomestne izgube našega iskreno ljubljene očeta, oziroma sina, brata in svaka, gospoda

Frana Kobau-a

c. kr. davčnega oficijala

se tužnim srcem najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za tolažilno sočutje in darovane vence.

Istotako priskrba hvala častiti duhovščini, p. n. uradnistvu in drugim korporacijam ter vsem, ki so spremlili nepozabnega pokojnika k večnemu počitku.

Škofja Loka - Ljubljana, dne 28. grudnia 1909.

Zalujoči ostali.

3655

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš prejubljeni brat, tast in stric, gospod

Ivan Juvan

c. kr. finančni nadpaznik v p.

v petek, dne 24. t. m. ob 12¹/₂ uri popoldne, previden s svetimi zakramenti, nenadoma mirno v Gospodu zaspal in bil danes, dne 26. t. m. popoldne ob 4. uri na pokopališču pri sv. Križu položen k večnemu počitku.

Ko javljamo to pretružno vest, izrekamo obenem svojo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so predragemu pokojniku spremili v tako častnem številu na njegovem zadnjem potu, ter ga priporočamo v pobožno molitev.

V Ljubljani, 26. grudnia 1909.

Zalujoči ostali.

Elegantno meblovana soba

s popolno oskrbo in hrano se dobi v sredini mesta. Več pove uredništvo »Slovenca«.

3663 3-1

Zeleznoto vino

	Lekarja Piccolija v Ljubljani, c. in kr. dvorni založnik, papežev dvorni založnik, vsebuje za slabokrvne in nerodne osebe, za blede, slabotne otroke, lahko prebavljiv železnat izdelek. Polovična steklenica K 2'—. Poštni zavoj (3 steklenice) franko zavoj in poština, stane K 6'60. Naročila po povzetju. 3281
--	--

Posteljno vlago

odstrani zamaženo takoj! Slovita prižnanja in polivale-Zdravniško priporočeno. Starost in spol se morata na, znati. Knjižico pošlje zastoj: Zavod »Sanitas« Velburg P 347 Bavarsko. 284 13

Zaloga moke

Vinko Peter Majdič Kranj Jarše

v Ljubljani: Emonska cesta 2, v Siški: Jernejeva ulica 231.

Naročila se sprejemajo v obeh skladiščih in tudi v Ljubljani, Dunajska cesta 32.

Telefon št. 165. 3340

KAREL MEGLIČ

Telefon št. 165. 3-1

lasnik tordke Laurenčič & Domicelj, žitna trgovina.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistil. sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital-Stritar. ul. 1

Dobi se povsod

Pozor! kmetice in dekleta! V moji lekarniški praksi, katero izvršujem že 25 let, se mi je posrečilo, iznajti najbolje sredstvo za rast las, to je Kapior št. II. Isti deluje, da postanejo lasje gosti dolgi in odstranjuje prhljaj (luske) na glavi. Cena (franko na vsako pošto): 1 lončič 3 K 60 v. 2 lončka 5 K. Treba je, da si vsaka obitelj naroči. Prosim, da se naroči samo od mene. Naslov je:

P. Jurišič lekarnar v Pakracu

št. 65. Slavonija. Denar se pošlje naprej ali s pošt-nim povzetjem. 3290 b

Kinematograf 'Pathé'

Dunajska cesta 22 nasproti kavarni »Evropa«

od srede 20. do petka 31. decembra t. l.

se bode predstavljala

◆ znamenita slika ◆

Kristusovo življenje in trpljenje.

Ker bo ta slika samo tri dni na sporedu, se priporoča sl. občinstvu, da ne zamudi prilike si jo ogledati. — Vljudno se priporoča

3661 2 1 ravnateljstvo.

Ugodna prilika! Sode od finega špirta

iz hrastovega lesa, krasni izdelek tovarne špirta, zelo močne in trpežne, deloma popolnoma nove, deloma enkrat rabljene po 300, 350, 400, 600 do 700 litrov za takojšnjo rabo vsakih vrst vina najbolje priporočljive, odda po prav nizkih solidnih cenah tverka 3320 20 1

Iv. A. Hartmanna nasl. Avg. Tomažič
Ljubljana, Marije Terezije cesta

3291

Bolan želodec

vpliva na ves organizem na zelo škodljiv način, zadusi delazmožnost in skoduje na duhu. Neredna prebava in zaprtje sta povzročitelja mnogih bolezni. Kot izvrstno, lajšajoče in zanesljivo učinkujoče sredstvo se priporočajo Orkenyjeve Cascaradin tablete. Pol skatle 1 K 20 vin., cela skatlja 2 K 20 vin.

po povzetju samo iz lekarn pri apostolu, Budapešta Joselsring 64, Depot 30.

Priporoča se za praznike:

Novo došlo po nizkih cenah

Teran liter 60 vin.

Opol o fini 60 vin.

Pristno namizno belovino 60 vin.

Refoško 1/10 litra K 6'96

Vino Wermouth 1'20

Marsala 1'50

Izber desertnih vin, Champagne, Malaga, slivovke, tropinovca, ruma, konjaka, čaja itd. Za preprodajalce cene po dogovoru. 4-1

FRAN CASCIO

Ljubljana, Selenburgove ulice št. 6.

Izšel je priljubljeni Legvarion

Koledar za kmetovalca

s posebno izbrano in izvrstno vsebino v vseh strokah kmetijstva in gospodarstva. Nobeden kmetovalec naj ne bo brez tega praktičnega koledarja, kateri mu bo povsod dober svetovalec. Knjiga je v žepni obliki, vezana v močno usnjeno imitacijo in velja brez poštne K 1'60, s pošt-nino K 1'80. 3608

Pri 10 izliso se da jednega za nameček.

Naroča se pri

Iv. Bonaču, Ljubljana.

Znesek se naj pošlje naprej.

Ako kašljate

ali težko soplete (astma) poskusite slavonski želišni sok

iz orlove lekarne v Pakracu. Z izbornim učinkom istega boste gotovo zadovoljni. Tudi otroci ga vzamejo radi, ker ima prijeten okus. Ako bolehat na želodčnih boleznih ali na boleznih na črevih, potem zahtevajte v lekarnah znamenito znane pakraške želodčne kapljice in iznebili se boste kmalu bolezní.

Cena: 1 steklenica slavon. želišnega soka K 1'20, 1 „ pakraških želodčnih kapljic K 1'60.

Kdor si tehi ne more nabaviti v svojem stanovašću, naj isto naroči iz centrale 3289

Lekarna „pri zlatem orlu“ v Pakracu (Hrvaško.)

Po pošti se ne pošilja izpod 2 steklenic.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani stritarjeva ulica 2

priporoča promese: na kreditne srečke a K 24'—, žreb. 5/1, gl. dob. K 500.000; srečke za uravnavo Donava a K 12'—, žreb. 5/1, gl. dob. K 140.000; ljubljanske srečke a K 8'—, žreb. 5/1, gl. dob. K 50.000; 3% zem. kred. srečke a K 8 1/2, žreb. 5/1, gl. dob. K 100.000. Vse 4 promese skupno le 47 kron.

sprejema vioge na knjižice in na te-koči račun, ter jih obrestuje po čistih 1/2 0/0

Podružnice

Spljet, Celovec,
Serajevo, Trst
- Rezervni zaklad -
- K 350.000. -